

Nationale Peiling Ondernemingsklimaat 2024

Rapport

23 februari 2024

Inhoudsopgave

1.	Achtergrond	3
2.	Conclusies	4
3.	Ondernemingsklimaat	7
4.	Europese verkiezingen	14
5.	Uitsplitsingen	21
	• Perceptie ondernemingsklimaat	28
	• Politiek in relatie tot het ondernemingsklimaat	34
	• Invloed politieke besluiten op bedrijfsmatige keuzes	36
6.	Bijlage	37
	• Profiel steekproef – gewogen	38
	• Contact	

Achtergrond

Doelstelling

In 2023 heeft MKB-Nederland / VNO-NCW een eerste Nationale Peiling Ondernemingsklimaat uitgevoerd. Deze peiling wordt jaarlijks herhaald. Daarnaast wil zij (mede ten behoeve van de Europese verkiezingen van juni 2024) inzicht krijgen in de omvang en relevantie van de uitdagingen waar de achterban mee te maken heeft. De resultaten worden in dit rapport weergegeven op totaalniveau en zijn daarnaast uitgesplitst op bedrijfsgrootte, branche en provincie. Waar mogelijk worden de resultaten vergeleken met 2023.

Methode

- Kwantitatief online onderzoek
- Online research tool van DirectResearch
- Maximaal 23 vragen

Periode

12 januari – 11 februari 2024

Doelgroep

- Nederlandse bedrijven met minimaal 2 medewerkers.

Bron

- Open link gedeeld door MKB-Nederland
- Panels: MKB Ondernemerspanel, VNO-NCW Midden

Respons

Steekproef: n=1.625

- Open link: n=868
- MKN Ondernemerspanel: n=124
- VNO-NCW Midden panel: n=653

Representatief gewogen op provincie en branche.

 Significant verschil tussen groepen

Conclusies

Conclusies – Ondernemingsklimaat

Ondernemers zien het ondernemingsklimaat verder verslechteren, met name m.b.t. regeldruk, personeelstekort en belastingen.

Driekwart (75%) geeft aan dat het ondernemingsklimaat in Nederland de afgelopen 5 jaar is verslechterd.

Dit aandeel is hoger dan in 2023 (62%). Bij bedrijven in de horeca (87%) en (maak)industrie (83%) is dit aandeel hoger dan gemiddeld, waar dit bij bedrijven in de cultuur/sport/recreatie (60%), informatie & communicatie (58%) en zakelijke dienstverlening (66%) lager is.

Men ziet ten opzichte van 2023 vooral verslechtering rondom de thema's regeldruk en vergunningverlening, arbeidsmarkt/personeelstekort en belastingen en premies. Dit zijn ook de thema's waar men zich momenteel het meest zorgen over maakt, vooral m.b.t. regeldruk en vergunningverlening en belastingen en premies zijn de zorgen in 2024 toegenomen.

Twee op de vijf (44%) vindt Nederland geen aantrekkelijk land om in te ondernemen.

Dit aandeel is hoger dan in 2023 (28%). Over het algemeen geeft één op de vijf daarnaast aan dat zij overwegen om met het bedrijf te stoppen of uit Nederland te vertrekken. Ook deze aandelen liggen hoger dan vorig jaar. Het aandeel dat aangeeft dat hun bedrijf de komende 12 maanden niet meer zal investeren in Nederland is eveneens gestegen (van 18% naar 26%).

Wel zien twee op de drie (65%) voor hun bedrijf toekomst in Nederland. Dit aandeel is hoger onder grotere bedrijven (250+ medewerkers, 83%) en lager onder kleine bedrijven (2-9 medewerkers, 56%). Bedrijven in de cultuur, sport en recreatie (87%) geven vaker aan dat zij toekomst zien voor hun bedrijf in Nederland; voor bedrijven in de horeca (47%) is dit aandeel lager.

Vier op de vijf (82%) zijn ontevreden over de betrouwbaarheid en stabiliteit van politiek en bestuur.

Eenzelfde aandeel (79%) vindt dat politiek en bestuur onvoldoende oog heeft voor de belangen van ondernemers in Nederland. In 2023 lagen deze aandelen nog op twee op de drie (+/- 66%). Het aandeel dat aangeeft dat de toenemende polarisatie in de samenleving een bedreiging voor het ondernemingsklimaat is, is ook toegenomen van 67% naar 72%. Twee op de drie ondernemers maken zich ook zorgen over internationale (politieke) spanningen.

Conclusies – Europese verkiezingen

Ruime meerderheid (84%) verwacht te stemmen bij Europese verkiezingen in juni.

Als voornaamste reden geven twee op de drie ondernemers (66%) aan dat zij het stemrecht bij iedere verkiezingen belangrijk vindt. Daarnaast geeft één op de drie (33%) aan te stemmen omdat dat zij de Europese Unie belangrijk vindt en een kwart (26%) omdat de Europese wetgeving van direct belang is voor het bedrijf.

Eén op drie (36%) weet nog niet op welke partij zij zullen stemmen bij de Europese verkiezingen. Net als in 2019 blijft de VVD naar verwachting de grootste partij.

Degenen die niet gaan stemmen (4%), geven aan dat zij geen vertrouwen hebben in de Europese politiek of zich hier onvoldoende bij betrokken voelen.

Belangrijkste thema's EU: regeldruk, migratie en defensie.

Driekwart (74%) vindt de Europese regeldruk te hoog. Daarnaast vindt (ruim) de helft niet dat de EU voldoende geopolitieke slagkracht heeft (52%) of dat de uitbreiding van de EU met nieuwe lidstaten het bedrijf perspectief biedt (56%). Ondernemers geven aan dat klimaat en energie (49%) en defensie (45%) de voornaamste beleidsterreinen zijn waar de EU moet toewerken naar één gezamenlijk beleid dat geldt voor alle lidstaten.

Echter, voor twee op de vijf (45%) is de EU wel aantrekkelijk om in te ondernemen. De helft (53%) geeft daarnaast aan dat het lidmaatschap van de EU en van de Interne Markt voor het bedrijf van belang is. M.b.t. het verbeteren van de interne markt, ziet een kwart vooral ruimte op de gebieden vergunningverlening (27%), fiscaliteit en toezicht (26%) en handhaving (25%).

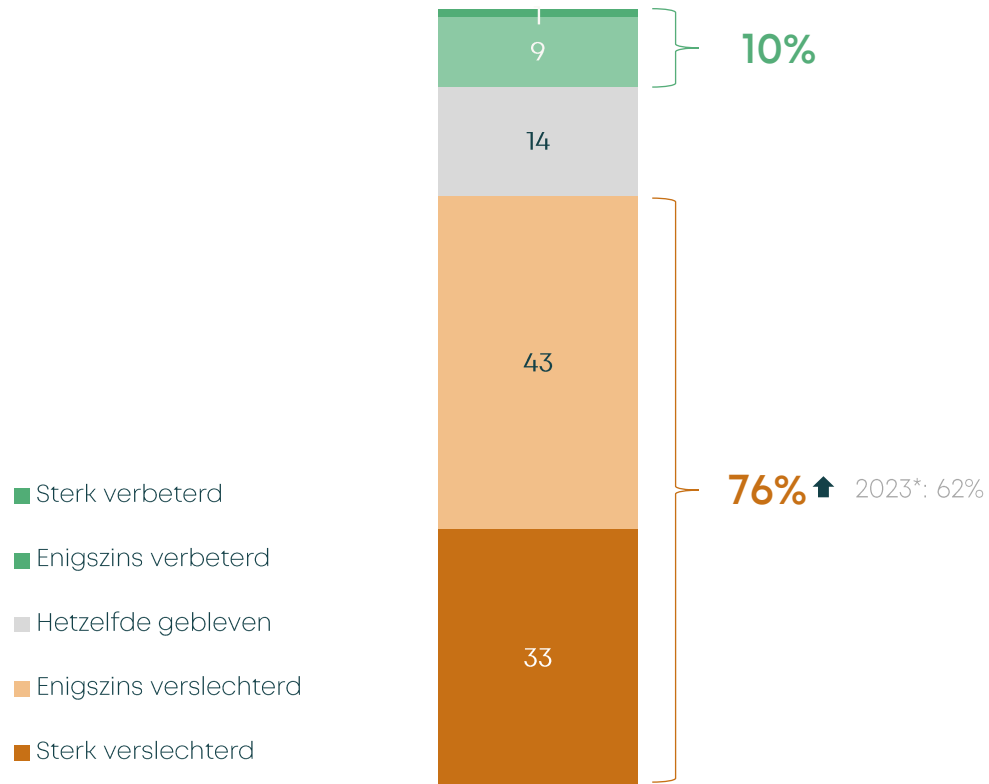

Ondernemingsklimaat

Driekwart (75%) geeft aan dat het ondernemingsklimaat in Nederland de afgelopen 5 jaar is verslechterd. Dit aandeel is hoger dan in 2023 (62%).

Beoordeling ondernemingsklimaat afgelopen 5 jaar (%)

Significant ↑ hoger / ↓ lager dan voorgaande meting

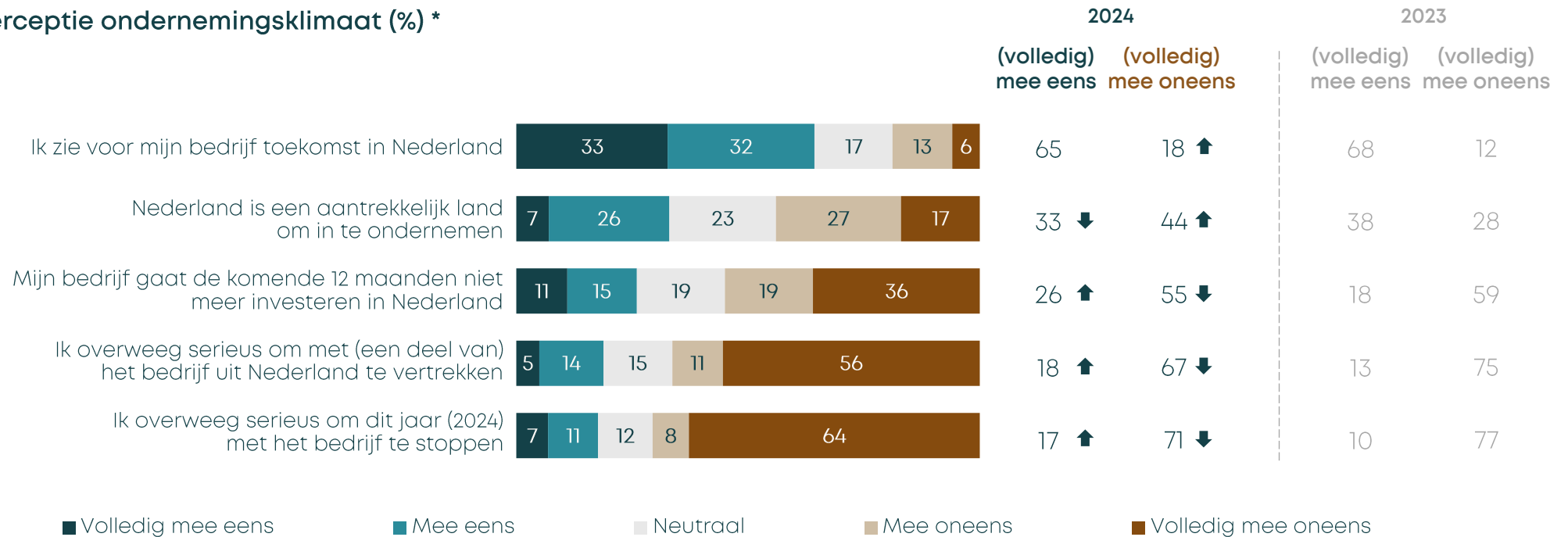

Eén op drie (33%) vindt Nederland een aantrekkelijk land om in te ondernemen.

Dit aandeel is echter lager dan in 2023 (38%). Wel ziet nog bijna twee op de drie (65%) voor hun bedrijf toekomst in Nederland, hoewel het aandeel dat het hiermee oneens is, is gestegen van 12% naar 18%. De aandelen die de komende 12 maanden niet meer zal investeren (26% vs. 18%), overweegt om (met een deel van) het bedrijf uit Nederland te vertrekken (18% vs. 12%) en overweegt om in 2024 met het bedrijf te stoppen (17% vs. 10%) zijn ook toegenomen.

Perceptie ondernemingsklimaat (%) *

* Resultaten zijn berekend exclusief "weet niet/ niet van toepassing"

Significant ↑ hoger / ↓ lager dan voorgaande meting

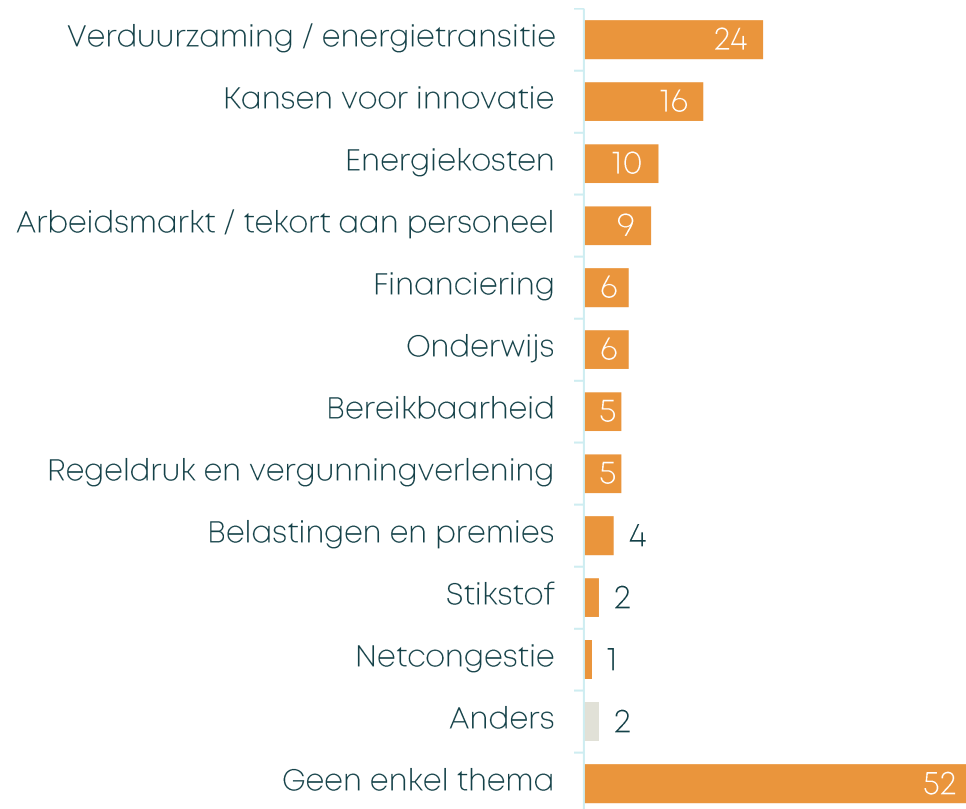
Hieronder leggen we u graag een aantal stellingen voor die ons een goed beeld geven van uw perceptie ten aanzien van het ondernemingsklimaat. Geef aan in hoeverre u het met elke stelling eens of oneens bent. | n per stelling = exclusief "weet niet/ n.v.t."

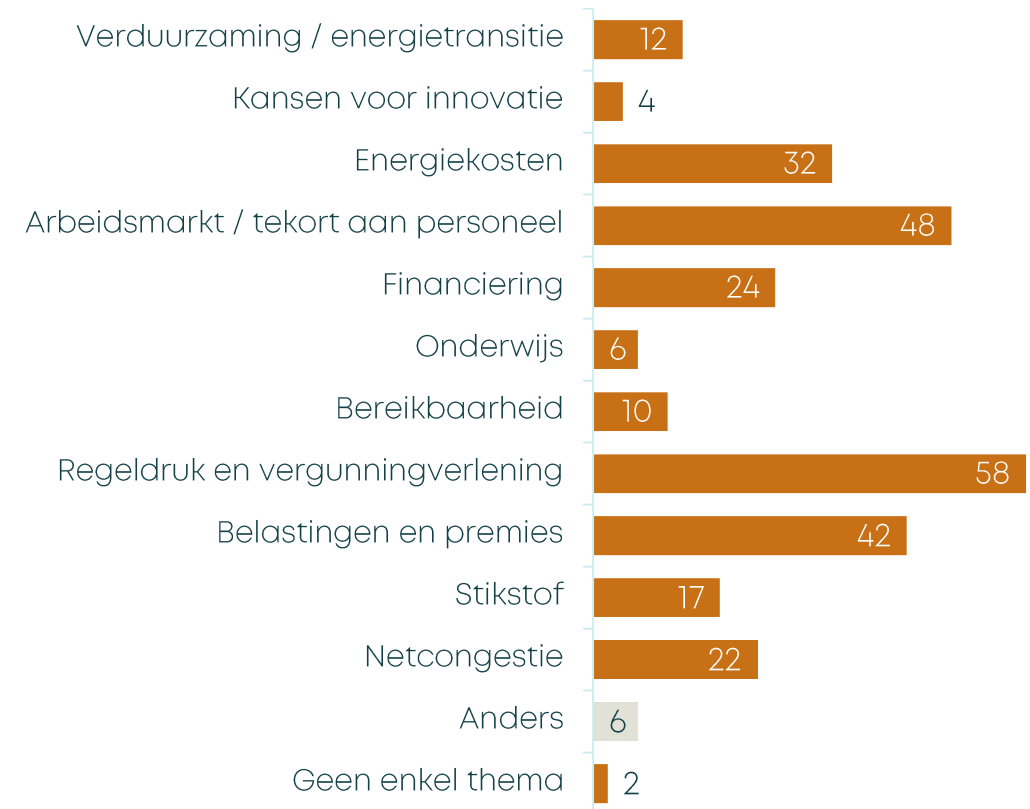
De helft (52%) vindt dat op geen van de voorgelegde thema's verbetering heeft plaatsgevonden in 2023.

Men is echter wel van mening dat op vooral op de thema's regeldruk en vergunningverlening (58%), arbeidsmarkt en personeelstekort (48%), belastingen en premies (42%) en energiekosten (32%) verslechtering heeft plaatsgevonden.

Verbeteringen thema's in 2023 (%)

Verslechtingen thema's in 2023 (%)

Voor 2024 nemen de zorgen over regeldruk en vergunningverlening (56%) en belastingen en premies (43%) toe.

Arbeidsmarkt en personeelstekort blijft voor de helft een belangrijke zorg voor 2024. Ten opzichte van vorige meting, maken minder ondernemers zich zorgen over energiekosten, verduurzaming/energietransitie, stikstof en onderwijs.

Zorgen ten aanzien van het ondernemingsklimaat (%)

Toelichting

"Als kleine zelfstandige is het soms moeilijk om aan alle regelgeving te voldoen. Het kost ook veel tijd."

"Regeldruk te hoog daardoor wordt alles duurder voor eindgebruiker. Te weinig personeel om het werk voor elkaar te krijgen."

"Belastingdruk wordt hoger en hoger. Energiekosten reizen de pan uit en voor ons kleine bedrijfje worden de meest absurde eisen gesteld."

"Ondernemen in Nederland wordt door de politiek lastig gemaakt, de belastingdruk is (te) hoog, de regeldruk is te hoog en de politiek schakelt veel te langzaam."

"Alle (nieuwe) regelgeving is of wordt zwaarder. Nieuwe keurmerken, certificeringen en audits zijn nodig terwijl de werkzaamheden niet of nauwelijks veranderen. Daarbij komt nog de invloed van een sterk verzwaarde CAO, stijgende materiaalprijzen en steeds minder personeel."

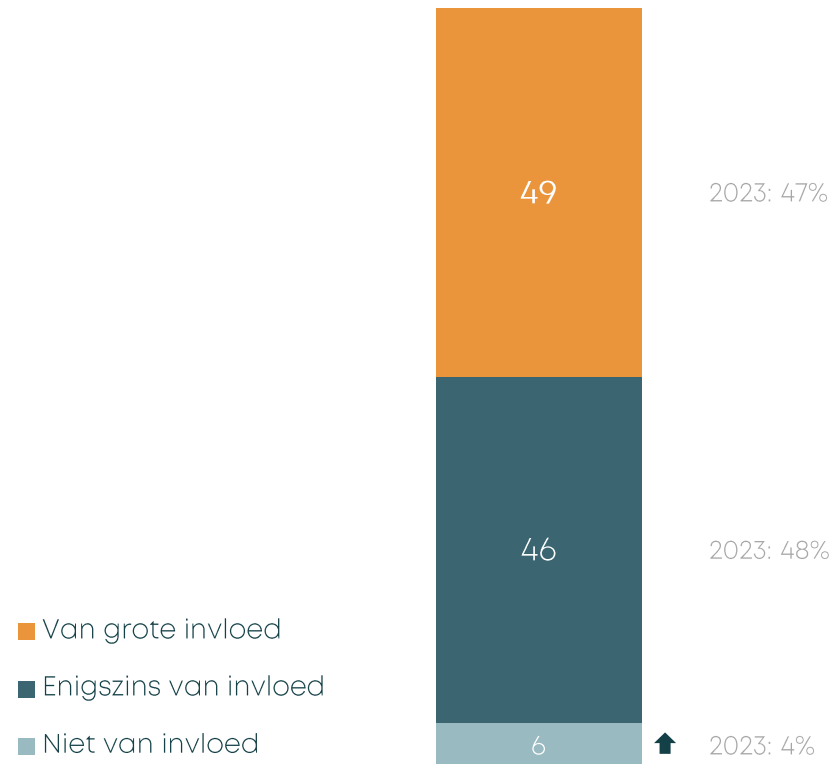
"Door regelgeving en daar bij horende kosten zetten we Nederland internationaal gezien compleet buitenspel. Stikstof en energietransitie zijn Nederlandse problemen geworden terwijl dit wereldwijd een speldenprik is."

Significant ↑ hoger / ↓ lager dan voorgaande meting

Politieke besluiten zijn voor de helft van de bedrijven van grote invloed op de bedrijfsmatige keuzes.

Invloed van politieke besluiten op bedrijfsmatige keuzes (%)

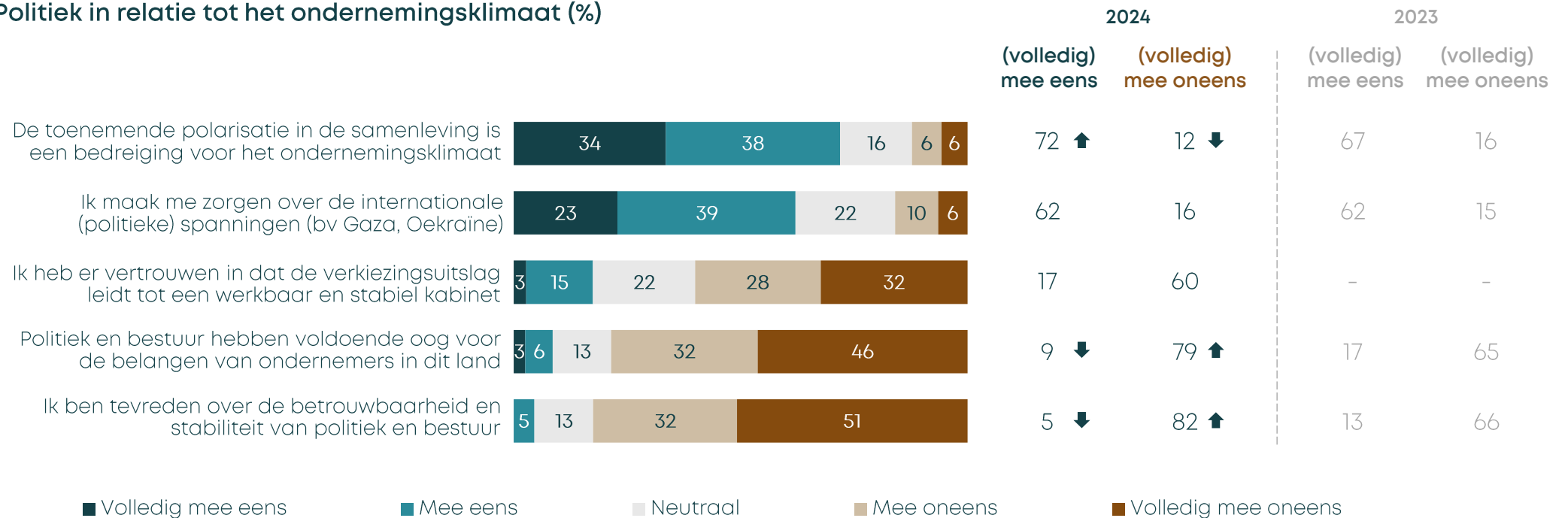
Significant ↑ hoger / ↓ lager dan voorgaande meting

Vier op vijf zijn ontevreden over politiek en bestuur.

79% vindt dat politiek en bestuur onvoldoende oog heeft voor de belangen van ondernemers in Nederland. Dit aandeel is gestegen t.o.v. 2023 (65%). Daarnaast is een groter aandeel (82% vs. 66%) ontevreden over de betrouwbaarheid en stabiliteit van politiek en bestuur. 72% geeft aan dat de toenemende polarisatie in de samenleving een bedreiging voor het ondernemingsklimaat is. Ook dit aandeel is gestegen (67%).

Politiek in relatie tot het ondernemingsklimaat (%)

* Resultaten zijn berekend exclusief "weet niet/ niet van toepassing"

Significant ↑ hoger / ↓ lager dan voorgaande meting

Europese verkiezingen

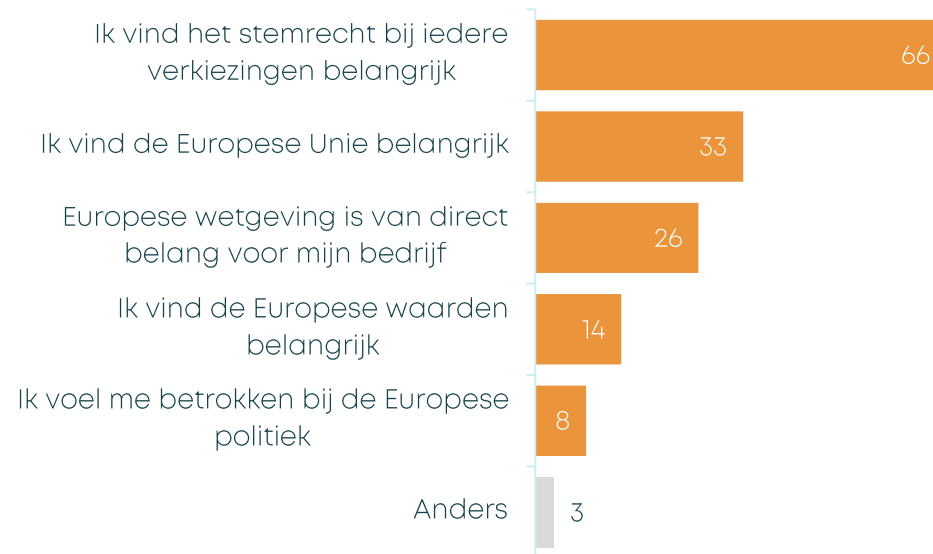

Ruime meerderheid (84%) verwacht te stemmen bij Europese verkiezingen. Belang van stemrecht voornaamste reden (66%).

Daarnaast geeft één op de drie (33%) aan te stemmen omdat dat zij de Europese Unie belangrijk vinden en een kwart (26%) omdat de Europese wetgeving van direct belang is voor het bedrijf. Degenen die niet gaan stemmen (4%), geven aan dat zij geen vertrouwen hebben in de Europese politiek (56%) of zich hier onvoldoende bij betrokken voelen (45%).

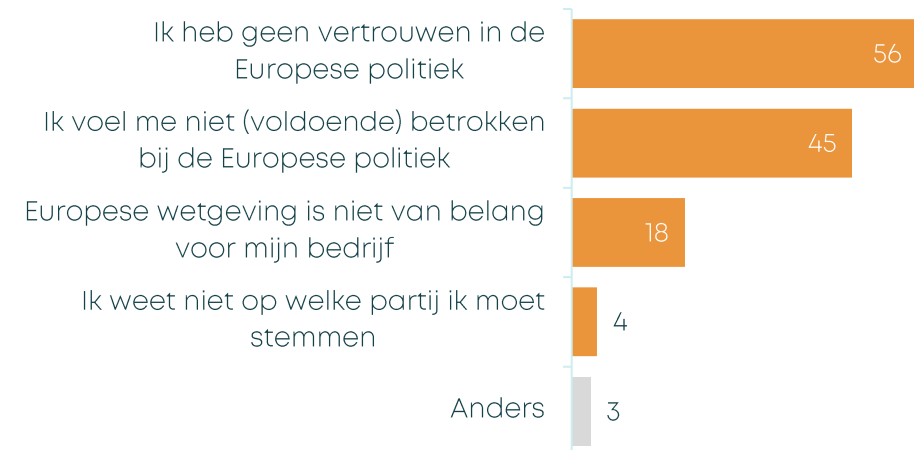
Reden stemmen (%)

84% verwacht te stemmen

Reden **niet** stemmen (%)

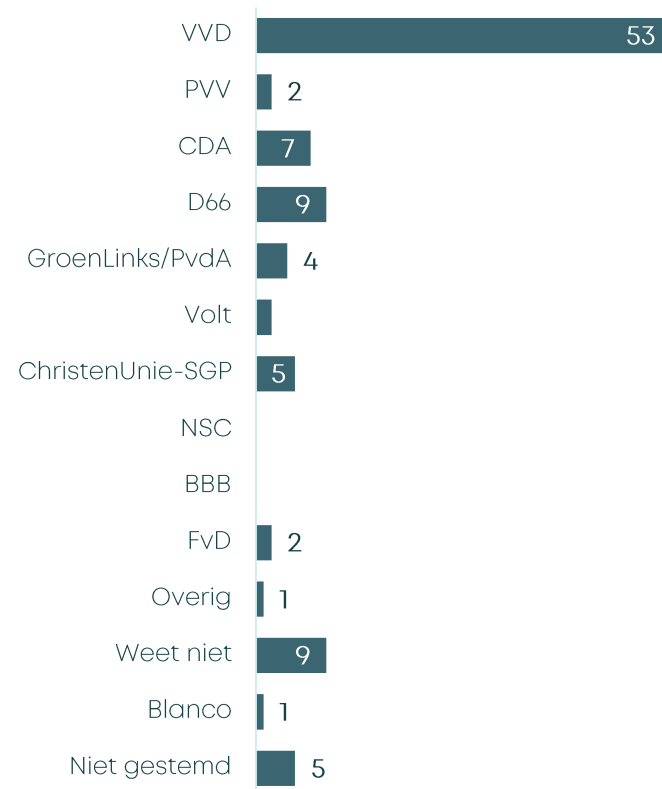
4% verwacht niet te stemmen

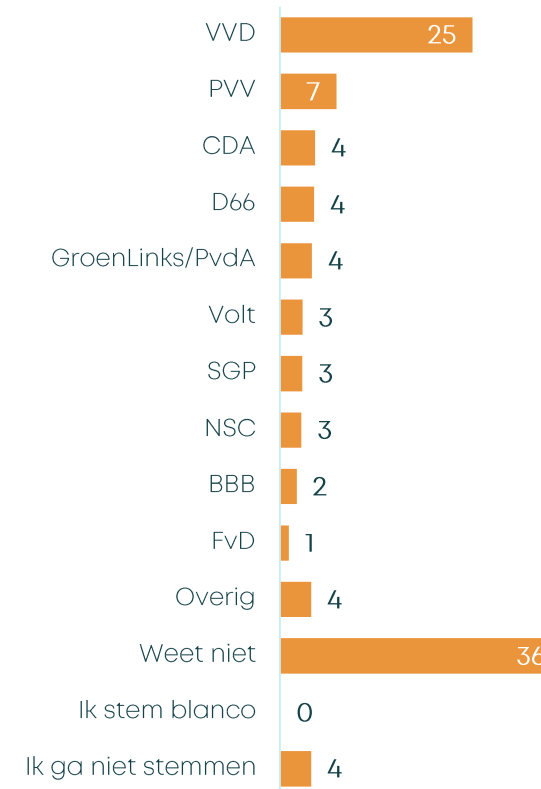

Eén op drie (36%) weet nog niet op welke partij zij zullen stemmen bij de Europese verkiezingen. VVD blijft naar verwachting wel de grootste partij.

Partij gestemd 2019 (%) - Top 10

Partij van plan te stemmen juni (%) - Top 10

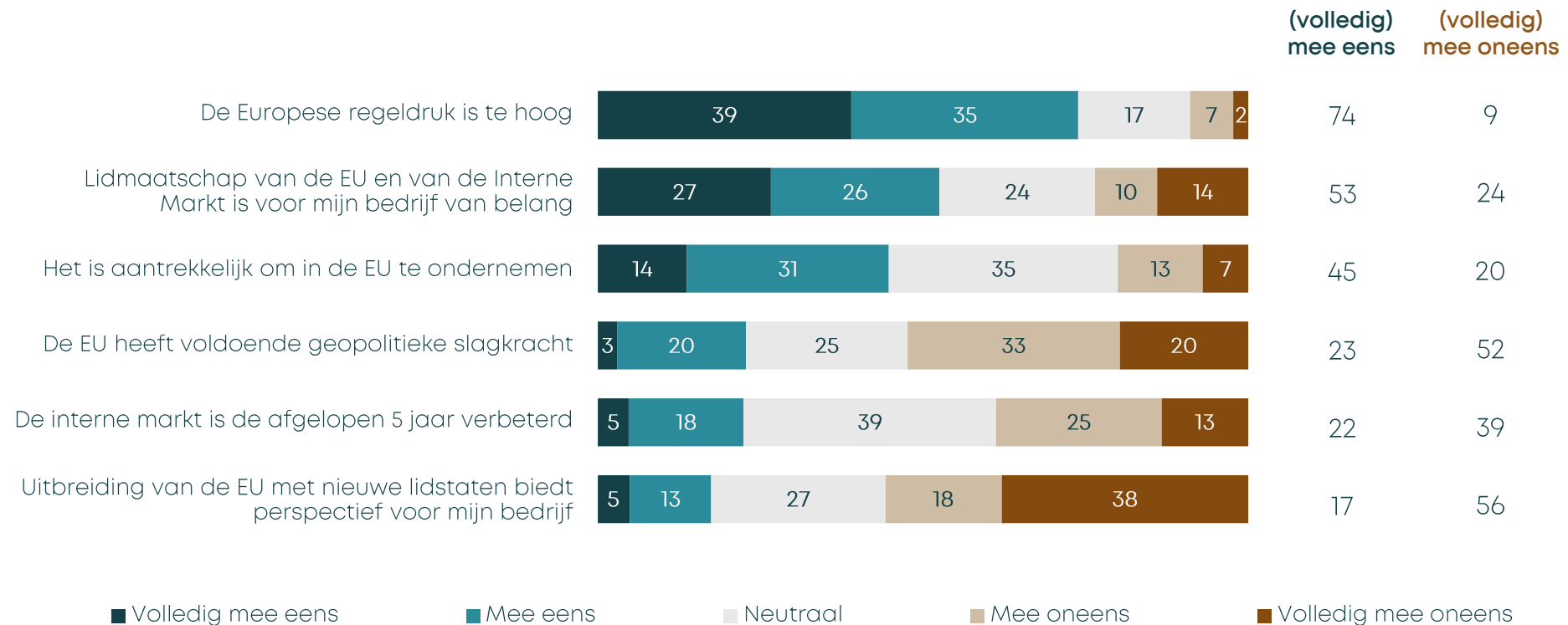

Driekwart (74%) vindt de Europese regeldruk te hoog. De EU is voor twee op de vijf (45%) wel aantrekkelijk om in te ondernemen.

Daarnaast geeft de helft (53%) aan dat lidmaatschap van de EU en van de Interne Markt voor het bedrijf van belang is. Echter vindt (ruim) de helft niet dat de EU voldoende geopolitieke slagkracht heeft (52%) of dat de uitbreiding van de EU met nieuwe lidstaten het bedrijf perspectief biedt (56%).

Perceptie ontwikkelingen Europese ondernemingsklimaat (%) *

* Resultaten zijn berekend exclusief "weet niet/ niet van toepassing"

Hieronder leggen we u graag een aantal stellingen voor die ons een goed beeld geven van uw perceptie ten aanzien van de ontwikkeling van het Europese ondernemingsklimaat. Geef aan in hoeverre u het met elke stelling eens of oneens bent. | n per stelling = exclusief "weet niet/ n.v.t."

De helft (50%) is van mening dat de EU zich de komende vier jaar vooral bezig moet houden met regeldruk.

Migratie (39%) en defensie (35%) blijken ook belangrijke thema's. Digitalisering (9%), financiering (7%) en sociaal beleid (6%) vinden ondernemers relatief minder belangrijk.

Thema's komende 4 jaar EU (%)

Toelichting

“Te veel regels in ongelijk speelveld wereldwijd gezien, in Europa draaien we goede ondernemers de nek om door regelgeving.”

“Regeldruk uit Europa wordt steeds groter. Er zijn veel zaken die ze goed doen maar ze slaan op sommige punten enorm door waardoor wij ons als Europa geen serieuze concurrent meer zijn op de wereldmarkt.”

“We hebben nu als bedrijf te maken met Europese wet- en regelgeving en ook regels vanuit de individuele lidstaten. Ik ben er een voorstander van dat er meer eenheid komt.”

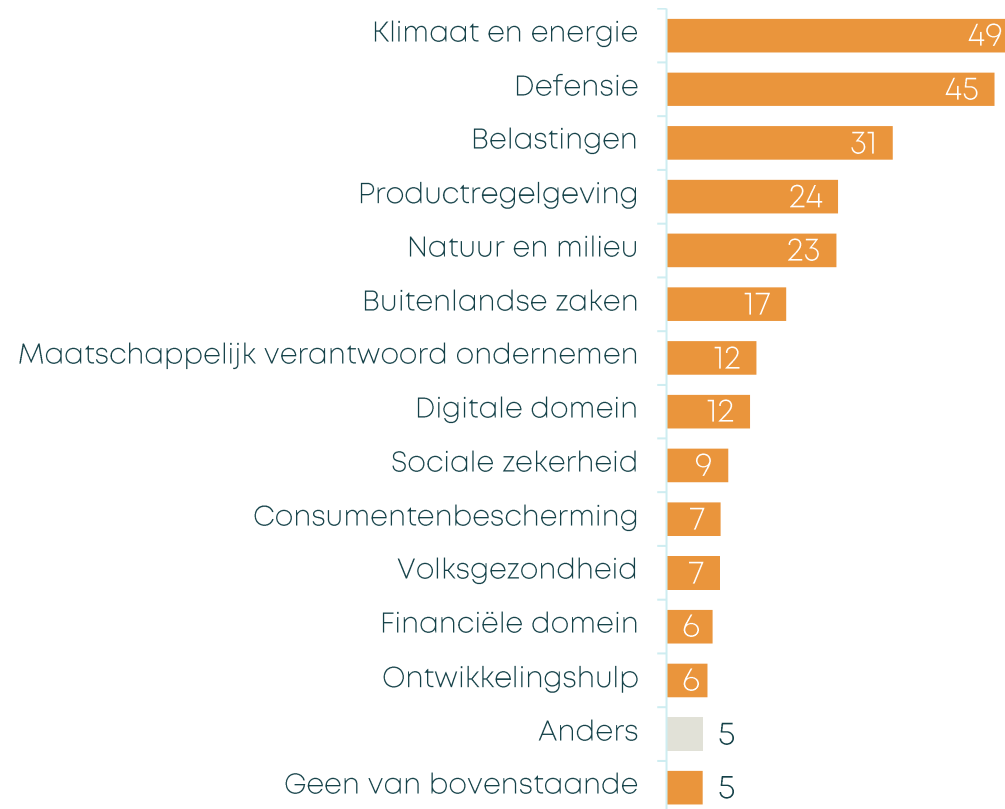
“Enerzijds moeten de migranten sneller en beter opgenomen worden in onze maatschappij, anderzijds moet dit niet als een magneet gaan werken en de migranten toestroom echt onbeheersbaar wordt, deze moet dus gereguleerd worden.”

“Qua defensie eenheid en een machtsblok worden als tegengewicht van o.a. de VS en Rusland / China.”

“Wij zijn op defensiegebied te afhankelijk van de VS. De EU is veel te log met een veto recht voor alle lidstaten.”

Klimaat en energie (49%) en defensie (45%) voornaamste beleidsterreinen waar de EU moet toewerken naar één gezamenlijk beleid dat geldt voor alle lidstaten.

Terreinen gezamenlijk beleid alle lidstaten (%)

Men ziet vooral ruimte voor verbetering van de interne markt m.b.t. vergunningverlening (27%), fiscaliteit en toezicht (26%) en handhaving (25%).

Verbetering interne markt (%)

Uitsplitsingen

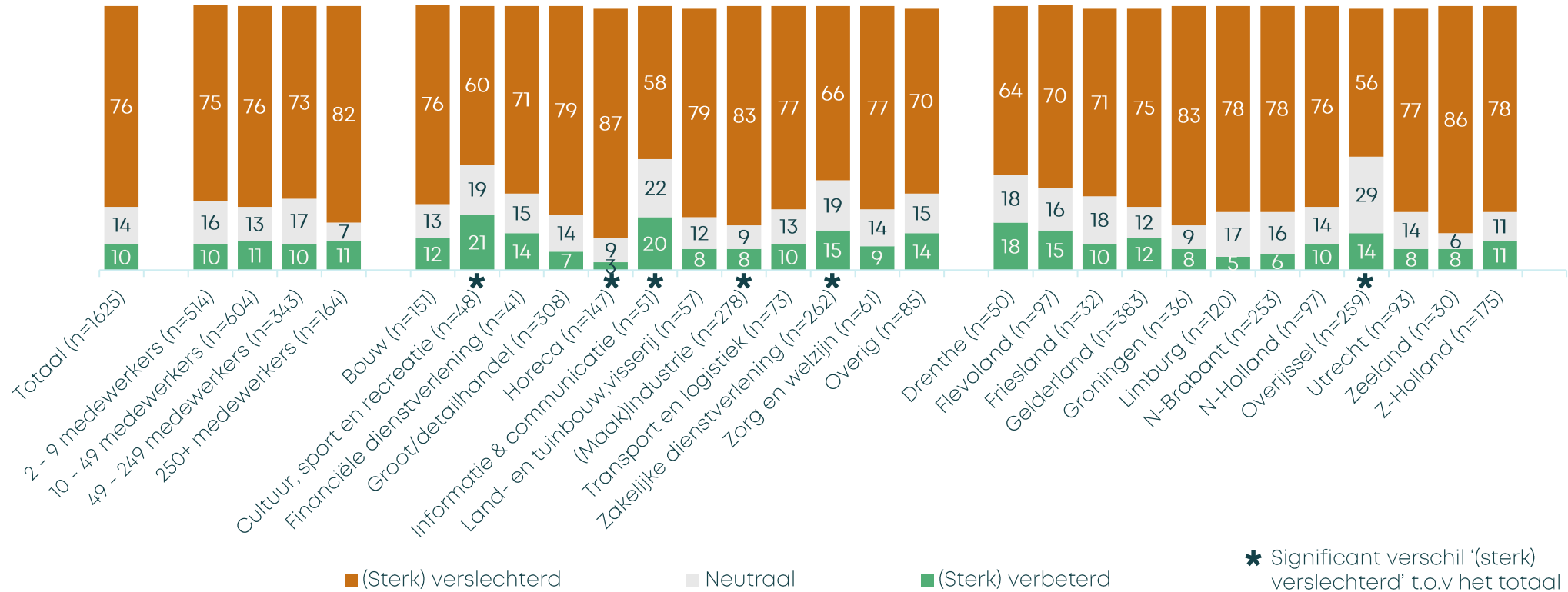
Perceptie ondernemingsklimaat - bedrijfsgrootte, branche, provincie

Ondernemingsklimaat afgelopen vijf jaar

76% van de bedrijven geeft aan dat het ondernemingsklimaat in Nederland de afgelopen vijf jaar is verslechterd. Dit aandeel is hoger bij bedrijven in de horeca (87%) en (maak)industrie (87%), en lager bij bedrijven in de cultuur, sport en recreatie (60%), informatie & communicatie (58%) en zakelijke dienstverlening (66%).

Perceptie ondernemingsklimaat (%) *

“Het ondernemingsklimaat in Nederland is de afgelopen vijf jaar...”

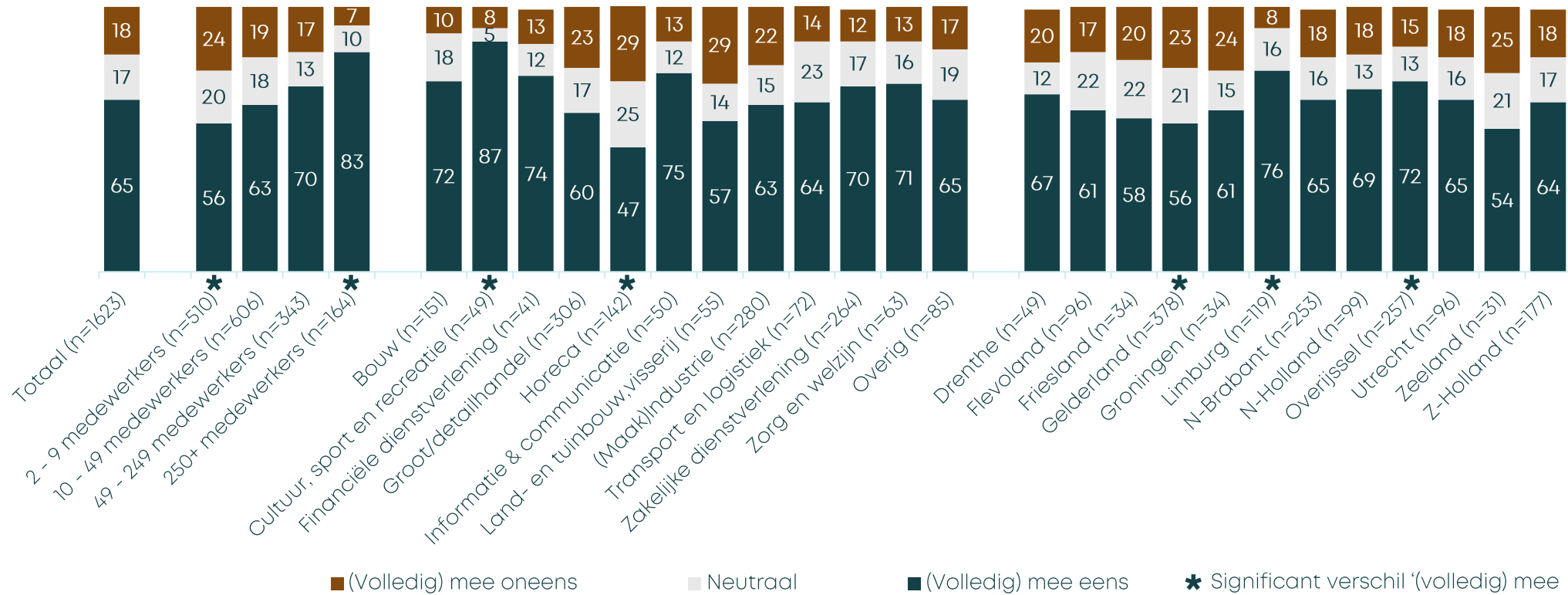
* I.v.m. een lage n (<30) zijn de branches Delfstoffen, Energievoorziening, Onderwijs, Onroerend goed en Water- en afvalbeheer niet weergegeven in de uitsplitsing

Toekomst voor het bedrijf in Nederland

65% van de bedrijven zegt toekomst te zien in Nederland voor hun bedrijf. Dit aandeel is hoger bij bedrijven met 250 of meer medewerkers (83%) en lager bij bedrijven met 2-9 medewerkers (56%). Bij de branches is dit aandeel hoger bij bedrijven in de cultuur, sport en recreatie (87%) en lager bij bedrijven in de horeca (47%).

Perceptie ondernemingsklimaat (%) *

“Ik zie voor mijn bedrijf toekomst in Nederland”

* I.v.m. een lage n (<30) zijn de branches Delfstoffen, Energievoorziening, Onderwijs, Onroerend goed en Water- en afvalbeheer niet weergegeven in de uitsplitsing

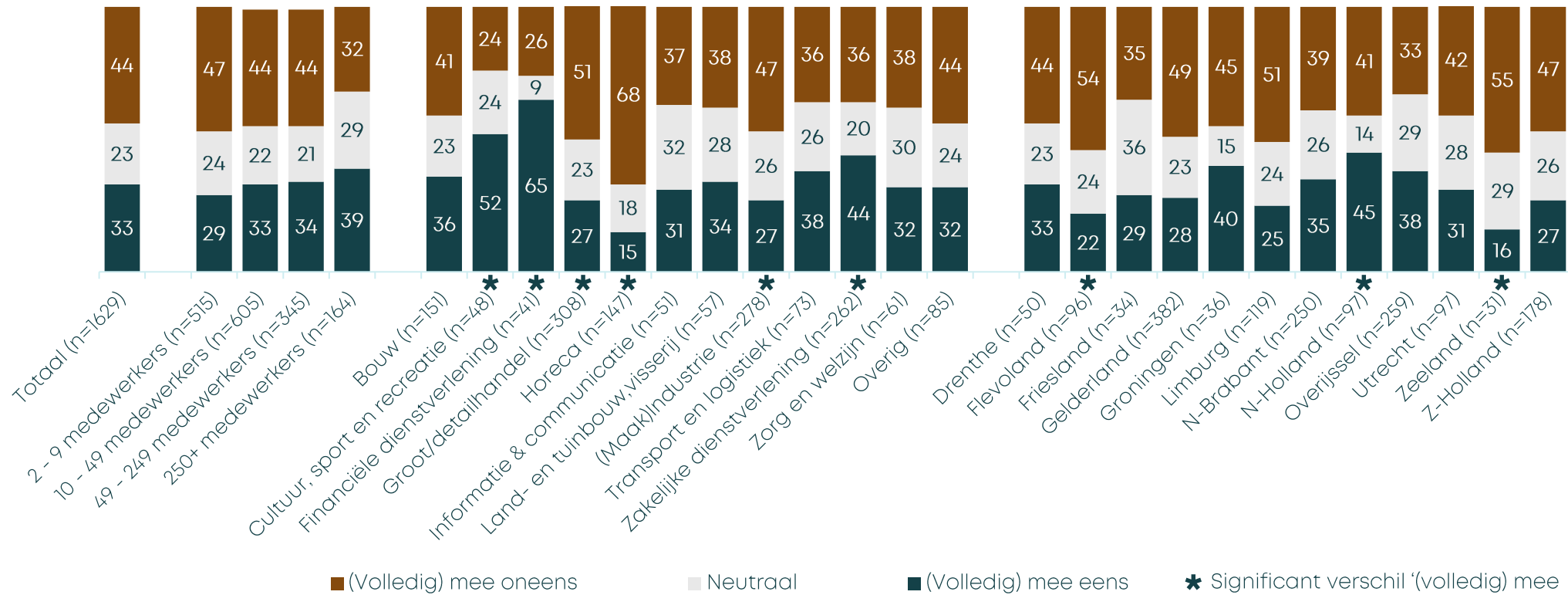
Hieronder leggen we u graag een aantal stellingen voor die ons een goed beeld geven van uw perceptie ten aanzien van het ondernemingsklimaat. Geef aan in hoeverre u het met elke stelling eens of oneens bent | n = exclusief “weet niet/ n.v.t.”

Aantrekkelijkheid Nederland om in te ondernemen

33% van de bedrijven vindt Nederland een aantrekkelijk land om in te ondernemen. Dit aandeel is hoger bij bedrijven in cultuur, sport en recreatie (52%), financiële (65%) en zakelijke dienstverlening (44%) en lager bij bedrijven in de groot-/detailhandel (27%), horeca (15%) en (maak)industrie (27%).

Perceptie ondernemingsklimaat (%) *

“Nederland is een aantrekkelijk land om in te ondernemen”

* I.v.m. een lage n (<30) zijn de branches Delfstoffen, Energievoorziening, Onderwijs, Onroerend goed en Water- en afvalbeheer niet weergegeven in de uitsplitsing

Hieronder leggen we u graag een aantal stellingen voor die ons een goed beeld geven van uw perceptie ten aanzien van het ondernemingsklimaat. Geef aan in hoeverre u het met elke stelling eens of oneens bent | n = exclusief “weet niet/ n.v.t.”

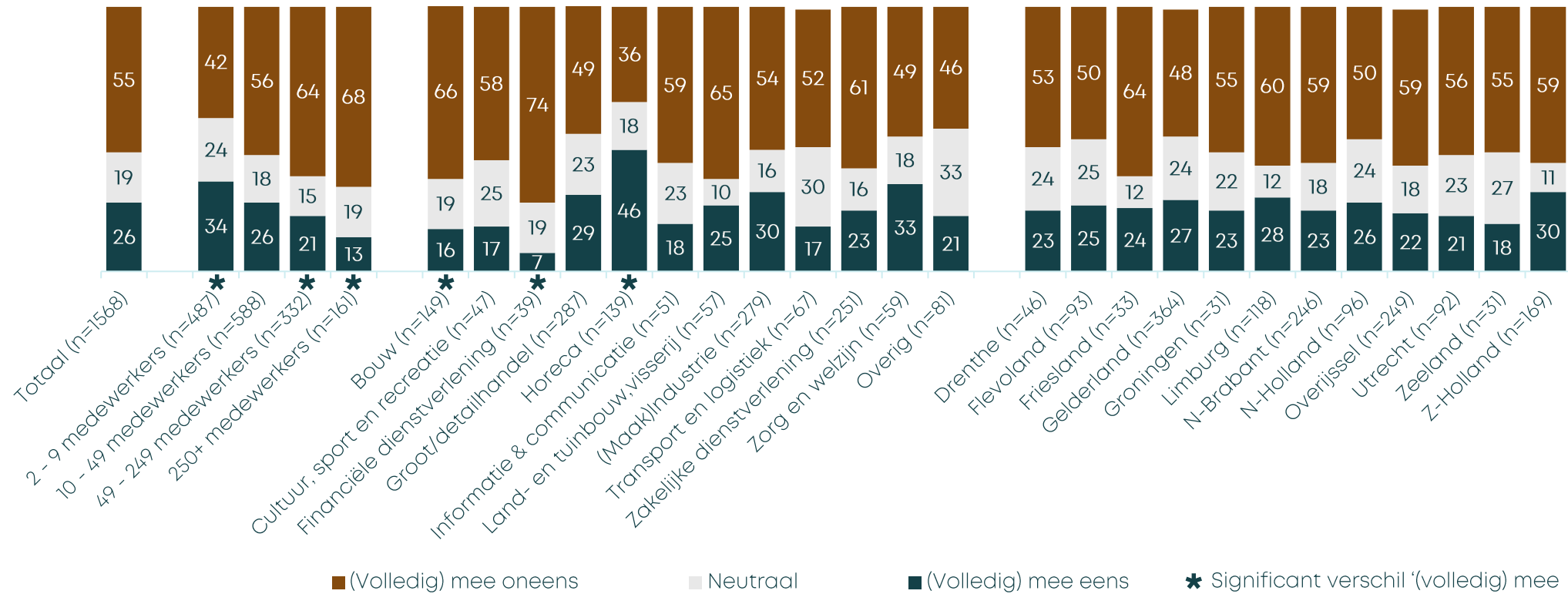

Intentie om te investeren in Nederland

26% van de bedrijven gaat de komende 12 maanden niet meer investeren in Nederland. Dit aandeel is hoger bij bedrijven met 2-9 medewerkers (34%) en lager bij bedrijven met 50-249 (21%) en 250 of meer medewerkers (13%). Bij de branches is dit aandeel hoger bij bedrijven in de horeca (46%) en lager bij bouw (16%) en financiële dienstverlening (7%).

Perceptie ondernemingsklimaat (%) *

“Mijn bedrijf gaat de komende 12 maanden niet meer investeren in Nederland”

* I.v.m. een lage n (<30) zijn de branches Delfstoffen, Energievoorziening, Onderwijs, Onroerend goed en Water- en afvalbeheer niet weergegeven in de uitsplitsing

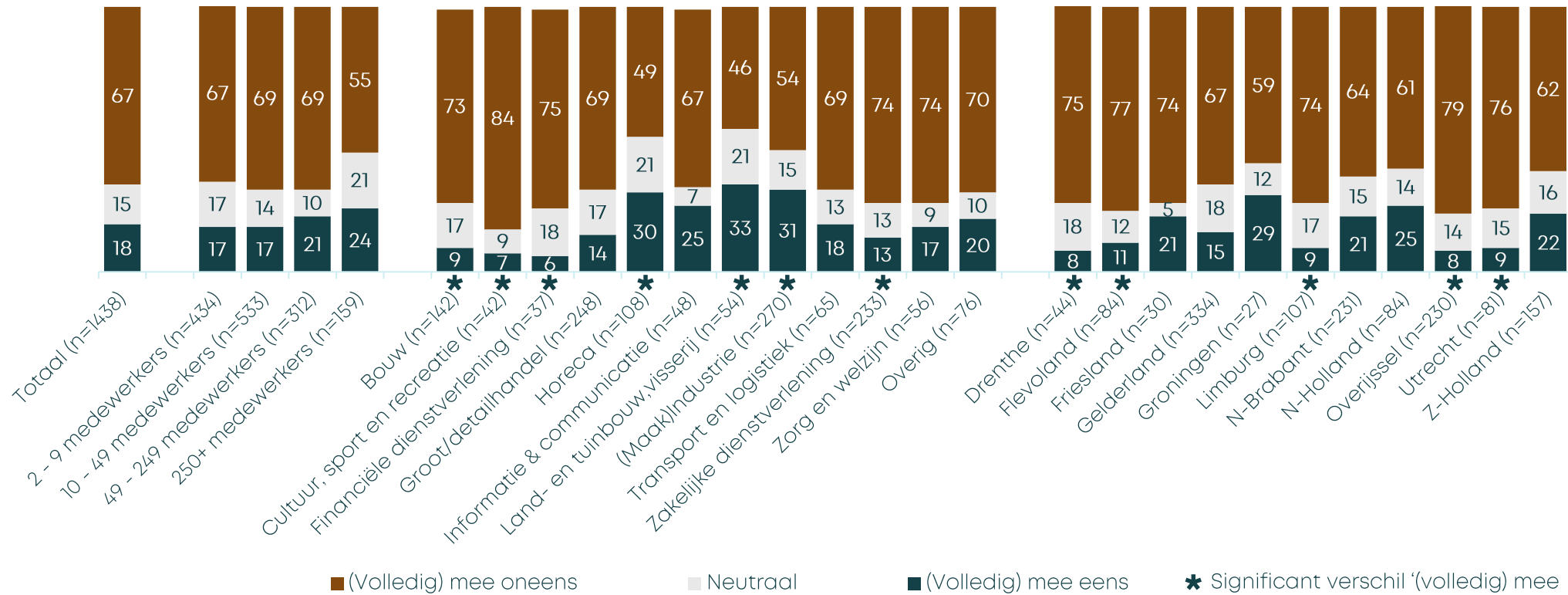
Hieronder leggen we u graag een aantal stellingen voor die ons een goed beeld geven van uw perceptie ten aanzien van het ondernemingsklimaat. Geef aan in hoeverre u het met elke stelling eens of oneens bent | n = exclusief "weet niet/ n.v.t."

Overweging om (met een deel van) het bedrijf uit Nederland te vertrekken

18% van de bedrijven overweegt serieus om met (een deel van) het bedrijf uit Nederland te vertrekken. Dit aandeel is hoger bij bedrijven in de horeca (30%), land- en tuinbouw/visserij (33%) en (maak)industrie (31%) en lager bij bedrijven in de bouw (9%), cultuur, sport en recreatie (7%), financiële (6%) en zakelijke dienstverlening (13%).

Perceptie ondernemingsklimaat (%) *

“Ik overweeg serieus om met (een deel van) het bedrijf uit Nederland te vertrekken”

* I.v.m. een lage n (<30) zijn de branches Delfstoffen, Energievoorziening, Onderwijs, Onroerend goed en Water- en afvalbeheer en

provincie Zeeland niet weergegeven in de uitsplitsing

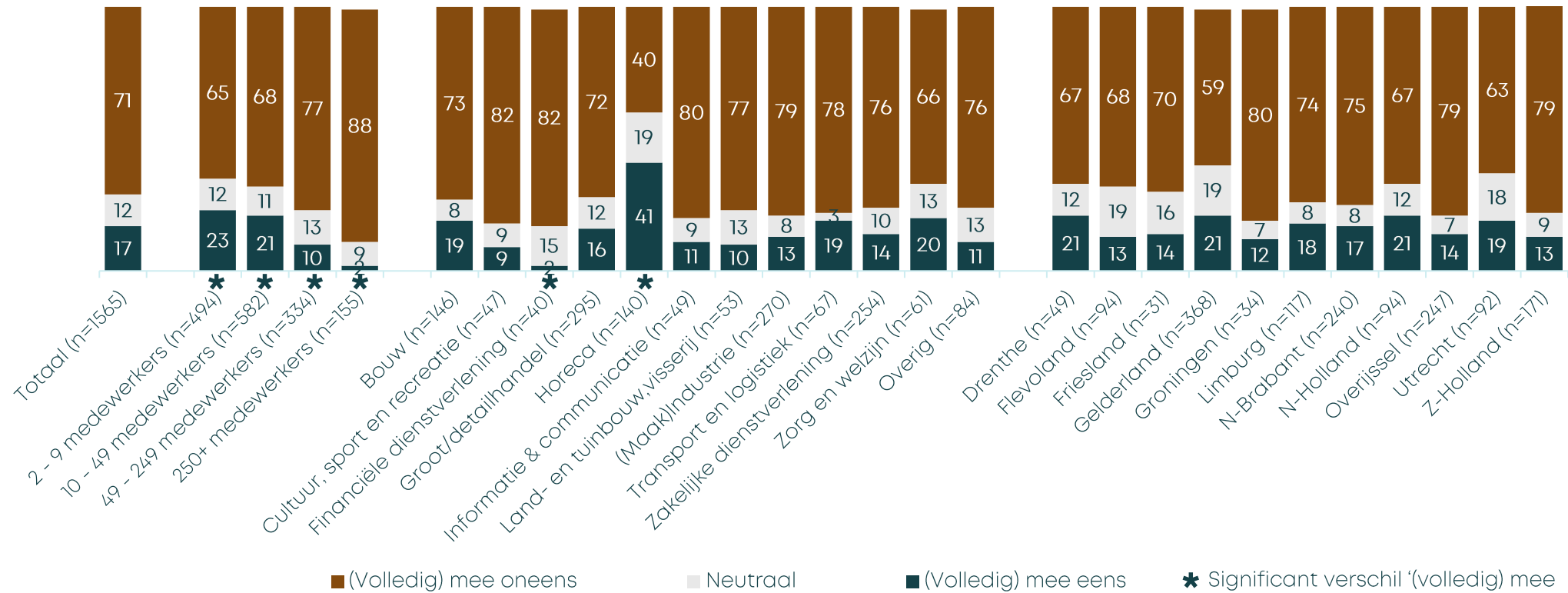
Hieronder leggen we u graag een aantal stellingen voor die ons een goed beeld geven van uw perceptie ten aanzien van het ondernemingsklimaat. Geef aan in hoeverre u het met elke stelling eens of oneens bent | n = exclusief “weet niet/ n.v.t.”

Overweging om in 2024 met het bedrijf te stoppen

17% van de bedrijven overweegt serieus om in 2024 met het bedrijf te stoppen. Dit aandeel is hoger bij bedrijven met 2-9 (23%) en 10-49 medewerkers (21%) en lager bij bedrijven met 49-249 medewerkers (10%) en 250 of meer medewerkers (2%). Bij de branches is dit aandeel hoger bij bedrijven in de horeca (41%) en lager bij bedrijven in de financiële dienstverlening (2%).

Perceptie ondernemingsklimaat (%) *

“Ik overweeg serieus om dit jaar (2024) met het bedrijf te stoppen”

* I.v.m. een lage n (<30) zijn de branches Delfstoffen, Energievoorziening, Onderwijs, Onroerend goed en Water- en afvalbeheer en provincie Zeeland niet weergegeven in de uitsplitsing

Hieronder leggen we u graag een aantal stellingen voor die ons een goed beeld geven van uw perceptie ten aanzien van het ondernemingsklimaat. Geef aan in hoeverre u het met elke stelling eens of oneens bent | n = exclusief “weet niet/ n.v.t.”

Uitsplitsingen

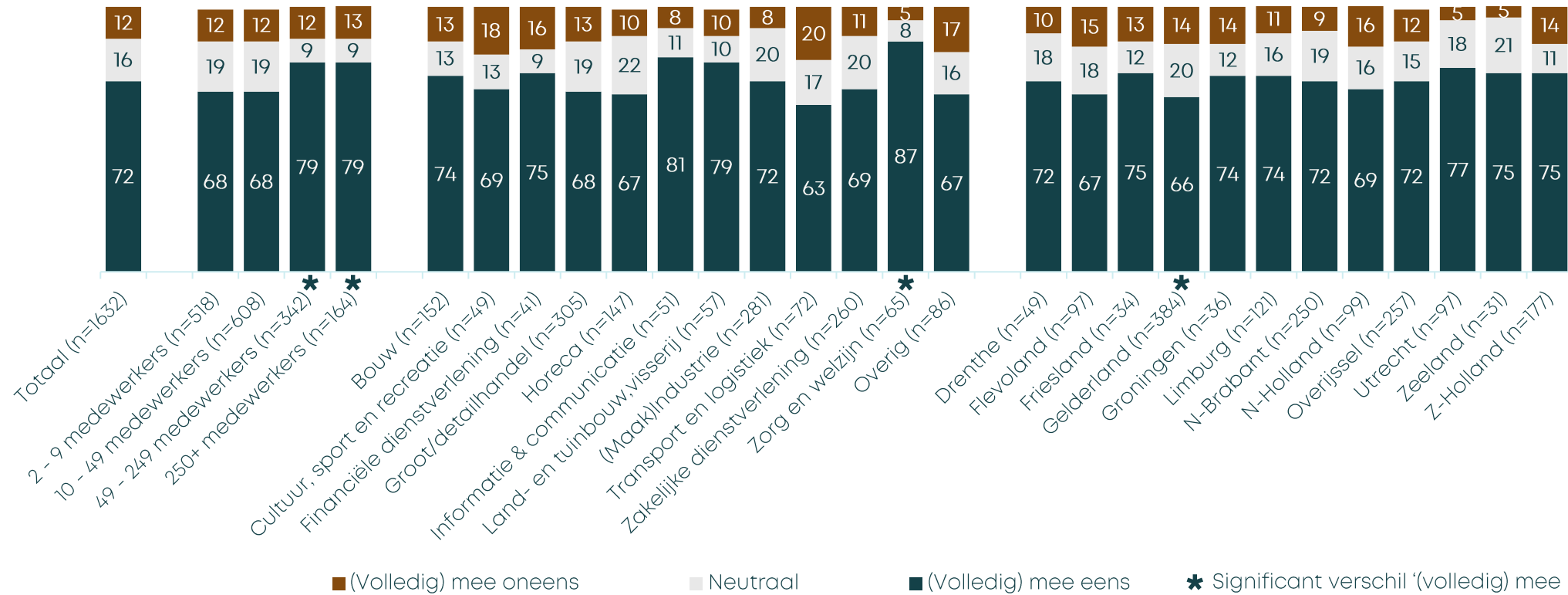
Politiek in relatie tot het ondernemingsklimaat - bedrijfsgrootte, branche, provincie

Perceptie van toenemende polarisatie in de samenleving

72% van de bedrijven is het eens met de stelling “de toenemende polarisatie in de samenleving is een bedreiging voor het ondernemingsklimaat”. Dit aandeel is hoger bij bedrijven met 49-249 medewerkers (79%) en 250 medewerkers of meer (79%). Bij de branches is dit hoger bij bedrijven in zorg en welzijn (87%).

Politiek in relatie tot het ondernemingsklimaat (%) *

“De toenemende polarisatie in de samenleving is een bedreiging voor het ondernemingsklimaat”

* I.v.m. een lage n (<30) zijn de branches Delfstoffen, Energievoorziening, Onderwijs, Onroerend goed en Water- en afvalbeheer niet weergegeven in de uitsplitsing

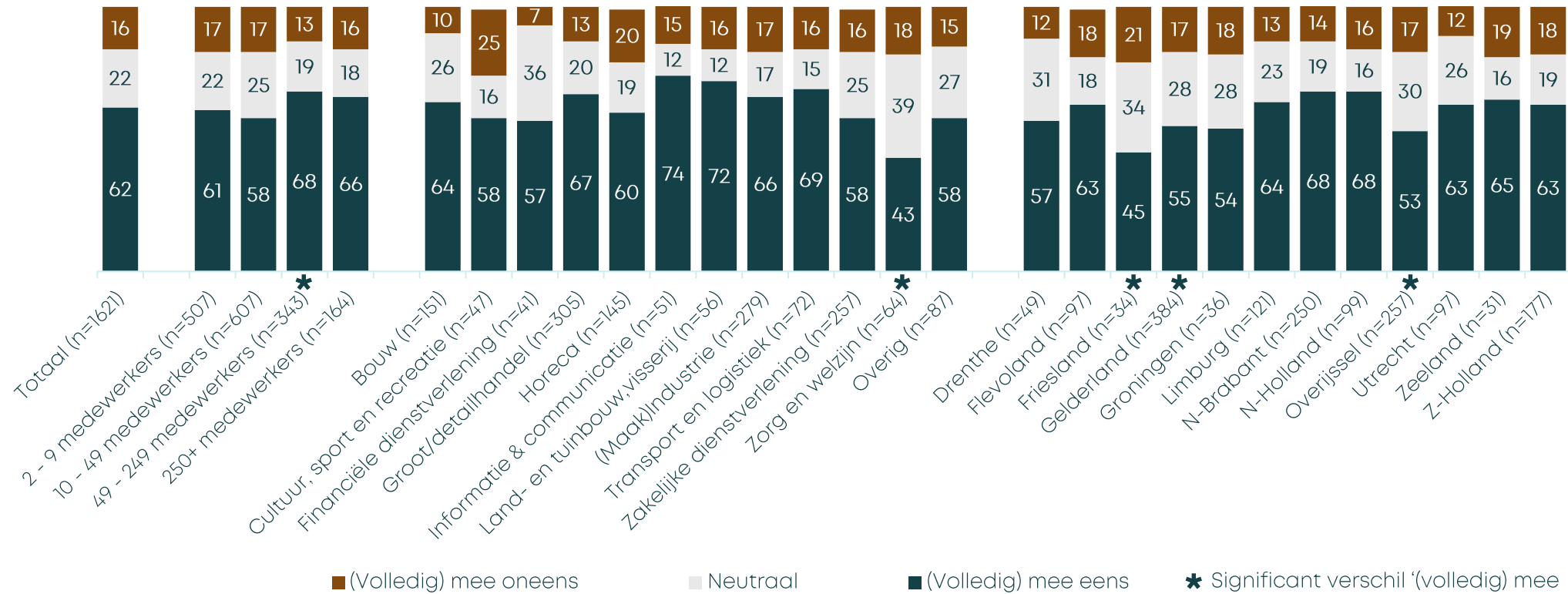
Hieronder leggen we u graag een aantal stellingen voor die ons een goed beeld geven van uw perceptie ten aanzien van het ondernemingsklimaat. Geef aan in hoeverre u het met elke stelling eens of oneens bent | n = exclusief “weet niet/ n.v.t.”

Zorgen over de internationale (politieke) spanningen

62% van de bedrijven is het eens met de stelling “Ik maak me zorgen over de internationale (politieke) spanningen (Gaza, Oekraïne) en de gevolgen daarvan voor mijn bedrijf”. Dit aandeel is hoger bij bedrijven met 49-249 medewerkers (68%). Bij de branches is dit lager bij bedrijven in zorg en welzijn (43%).

Politiek in relatie tot het ondernemingsklimaat (%) *

“Ik maak me zorgen over de internationale (politieke) spanningen (Gaza, Oekraïne) en de gevolgen daarvan voor mijn bedrijf”

* I.v.m. een lage n (<30) zijn de branches Delfstoffen, Energievoorziening, Onderwijs, Onroerend goed en Water- en afvalbeheer niet weergegeven in de uitsplitsing

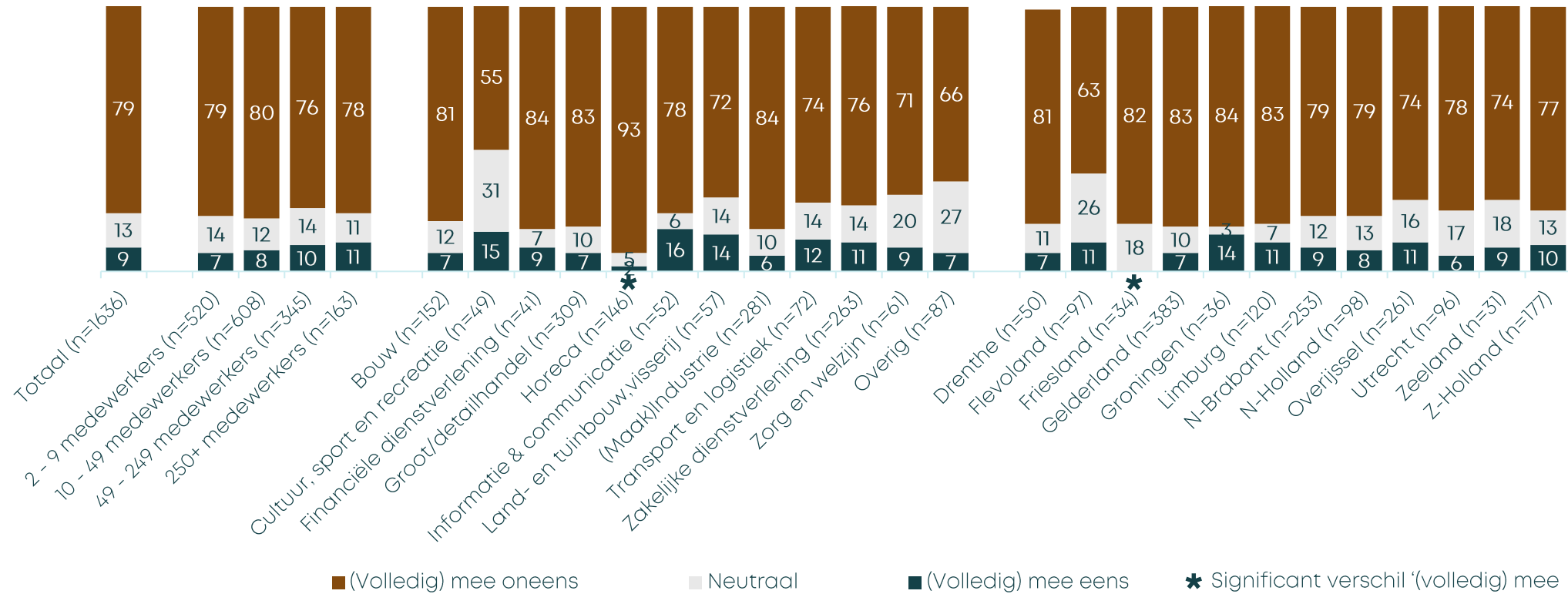
Hieronder leggen we u graag een aantal stellingen voor die ons een goed beeld geven van uw perceptie ten aanzien van het ondernemingsklimaat. Geef aan in hoeverre u het met elke stelling eens of oneens bent | n = exclusief “weet niet/ n.v.t.”

Perceptie van de aandacht van politiek en bestuur voor ondernemersbelangen

9% van de bedrijven is het eens met de stelling “Politiek en bestuur hebben voldoende oog voor de belangen van ondernemers in dit land”. Dit aandeel is lager bij bedrijven in de horeca (2%).

Politiek in relatie tot het ondernemingsklimaat (%) *

“Politiek en bestuur hebben voldoende oog voor de belangen van ondernemers in dit land”

* I.v.m. een lage n (<30) zijn de branches Delfstoffen, Energievoorziening, Onderwijs, Onroerend goed en Water- en afvalbeheer niet weergegeven in de uitsplitsing

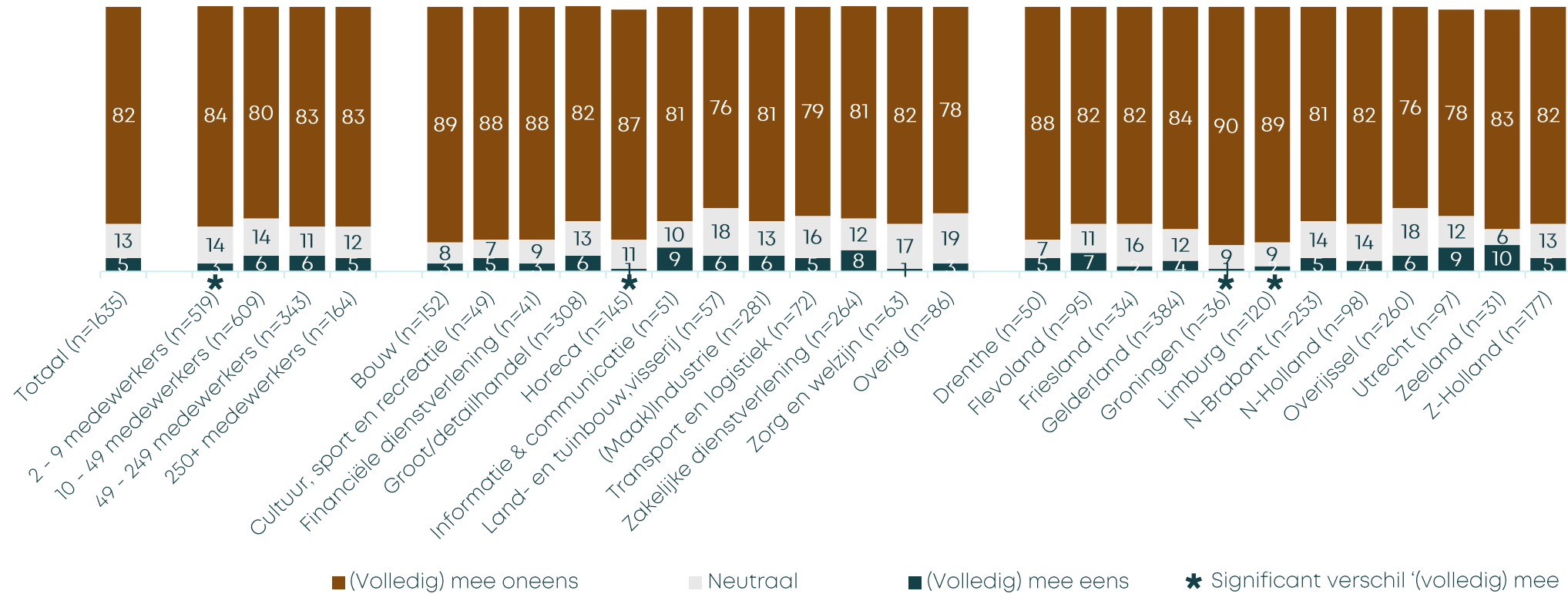
Hieronder leggen we u graag een aantal stellingen voor die ons een goed beeld geven van uw perceptie ten aanzien van het ondernemingsklimaat. Geef aan in hoeverre u het met elke stelling eens of oneens bent | n = exclusief “weet niet/ n.v.t.”

Tevredenheid over de betrouwbaarheid en stabiliteit van politiek en bestuur

5% van de bedrijven is het eens met de stelling “Ik ben tevreden over de betrouwbaarheid en stabiliteit van politiek en bestuur”. Dit aandeel is lager bij bedrijven in de horeca (1%).

Politiek in relatie tot het ondernemingsklimaat (%) *

“Ik ben tevreden over de betrouwbaarheid en stabiliteit van politiek en bestuur”

* I.v.m. een lage n (<30) zijn de branches Delfstoffen, Energievoorziening, Onderwijs, Onroerend goed en Water- en afvalbeheer niet weergegeven in de uitsplitsing

Hieronder leggen we u graag een aantal stellingen voor die ons een goed beeld geven van uw perceptie ten aanzien van het ondernemingsklimaat. Geef aan in hoeverre u het met elke stelling eens of oneens bent | n = exclusief “weet niet/ n.v.t.”

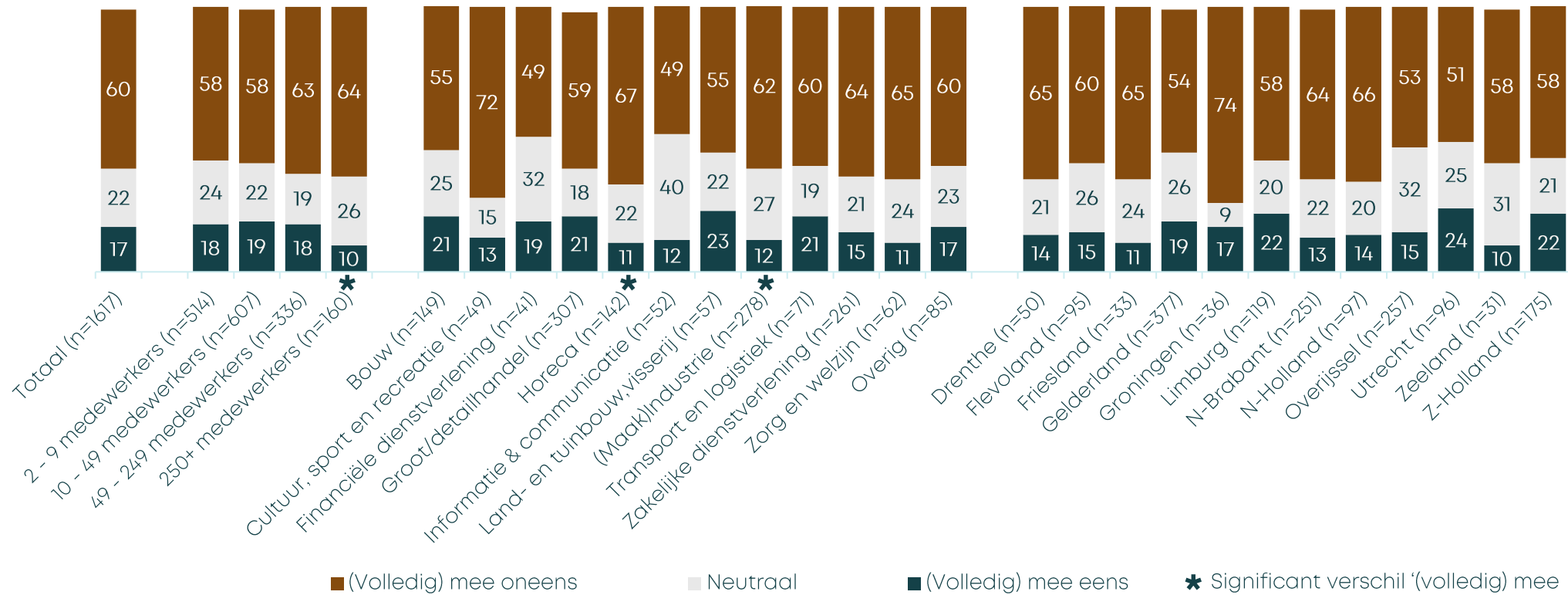

Vertrouwen in verkiezingsuitslag

17% van de bedrijven is het eens met de stelling “Ik heb er vertrouwen in dat de verkiezingsuitslag leidt tot een werkbaar en stabiel kabinet”. Dit aandeel is lager bij bedrijven met 250 medewerkers of meer (10%). Bij de branches is dit lager bij bedrijven in de horeca (11%) en (maak)industrie (12%).

Politiek in relatie tot het ondernemingsklimaat (%) *

“Ik heb er vertrouwen in dat de verkiezingsuitslag leidt tot een werkbaar en stabiel kabinet”

* I.v.m. een lage n (<30) zijn de branches Delfstoffen, Energievoorziening, Onderwijs, Onroerend goed en Water- en afvalbeheer niet weergegeven in de uitsplitsing

Hieronder leggen we u graag een aantal stellingen voor die ons een goed beeld geven van uw perceptie ten aanzien van het ondernemingsklimaat. Geef aan in hoeverre u het met elke stelling eens of oneens bent | n = exclusief “weet niet/ n.v.t.”

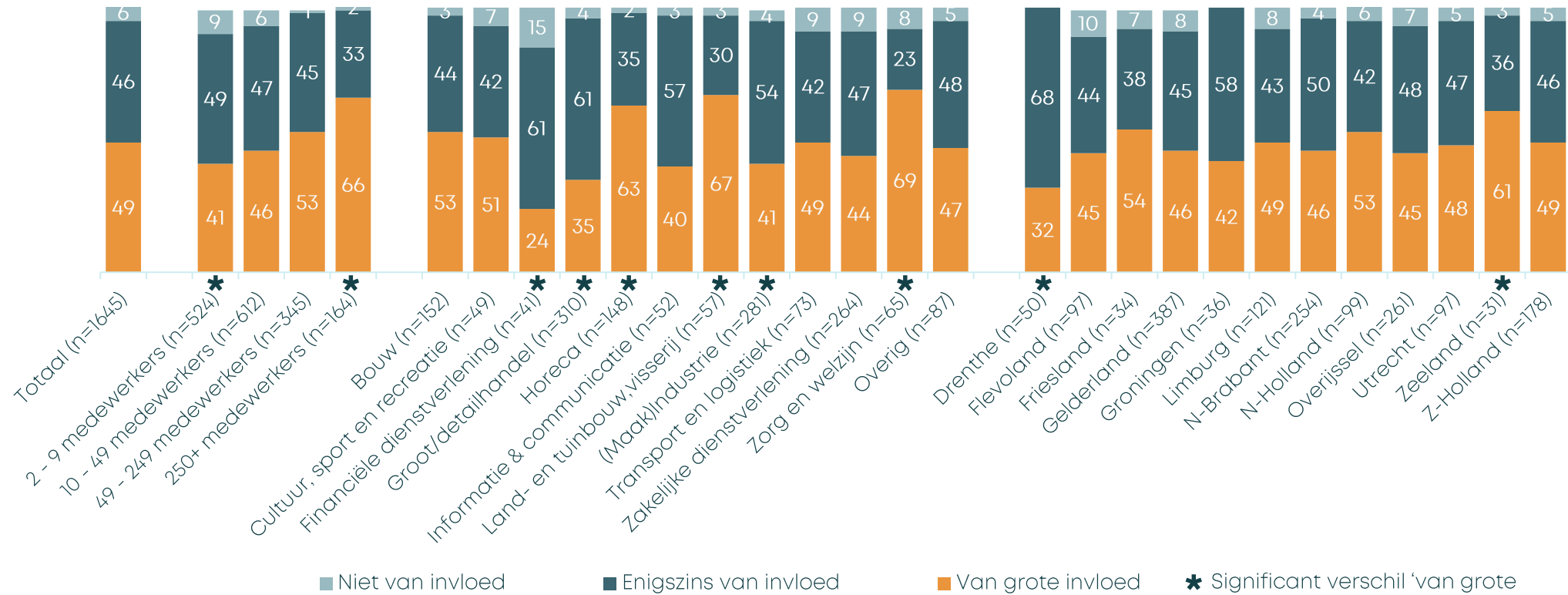
Uitsplitsingen

Invloed politieke besluiten op bedrijfsmatige keuzes - bedrijfsgrootte, branche, provincie

Invloed van politieke besluiten op bedrijfsmatige keuzes

49% geeft aan dat besluiten in de politiek van grote invloed zijn op bedrijfsmatige keuzes. Dit aandeel is hoger bij bedrijven met 250 medewerkers of meer (66%) en lager bij bedrijven met 2-9 medewerkers (41%). Bij branches is dit hoger bij bedrijven in de horeca (63%), land- en tuinbouw, visserij (67%) en zorg en welzijn (69%) en lager bij financiële dienstverlening (24%), groot-/detailhandel (35%) en (maak)industrie (41%).

Invloed van politieke besluiten op bedrijfsmatige keuzes (%)

* I.v.m. een lage n (<30) zijn de branches Delfstoffen, Energievoorziening, Onderwijs, Onroerend goed en Water- en afvalbeheer niet weergegeven in de uitsplitsing
In welke mate zijn besluiten van de politiek van invloed op uw bedrijfsmatige keuzes? | n=1.645

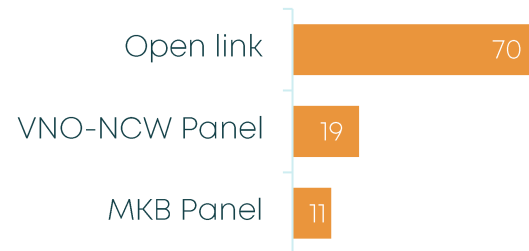

Bijlage

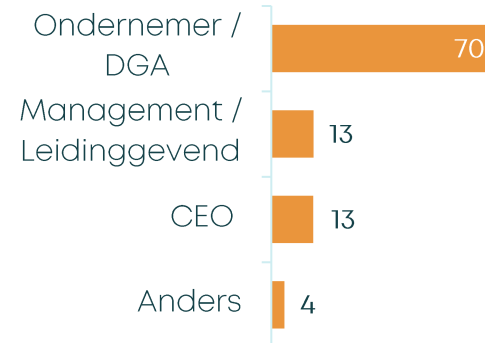

Profiel steekproef – gewogen (n=1.645)

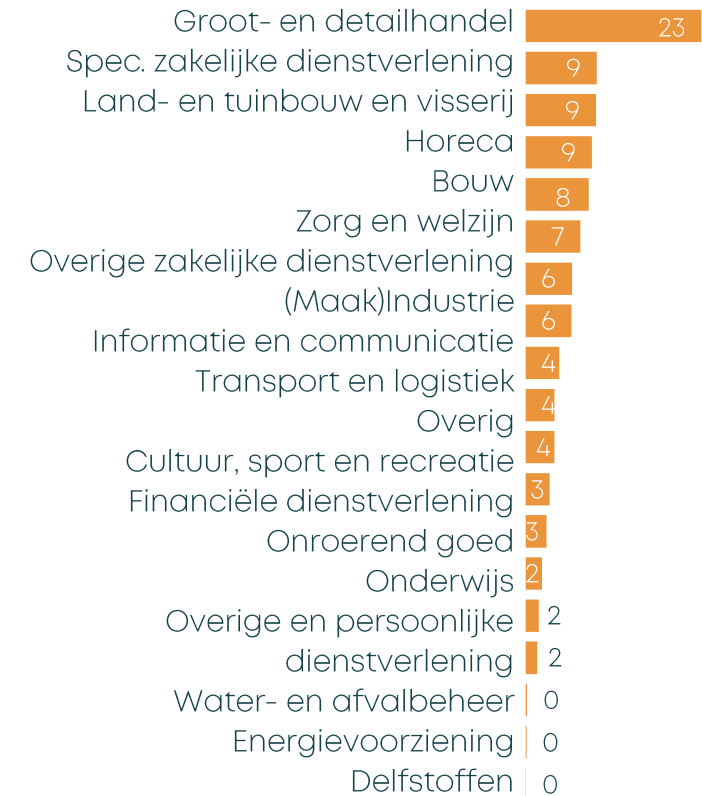
Bron (%)

Functie (%)

Branche (%)

Bedrijfsgrootte (%)

DirectResearch BV

020 770 75 79

Herengracht 454

info@directresearch.nl

1017 CA Amsterdam

www.directresearch.nl